

## 2024-aisiais Lietuvai svarbūs atmintini metai, įvykiai bei asmenybių sukaktys

Danutės Mukienės nuotraukoje – 2009 m. vykusios Lietuvos tūkstantmečiui skirtos respublikinės dainų šventės „Amžių sutartinė“ dalyvių eiseną Vilniaus Gedimino prospekte



2023 m. kovo 28 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė nutarimą Nr. XIV-1859 „Dėl 2024 m. paskelbimo NATO ir Europos Sąjungos, Dainų šventės bei diplomatų Lozoraičių metais. Nutarime pažymėta, kad Seimas, „vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo 2017m. gruodžio 21 d. nutarimo Nr. XIII-975 „Dėl atmintinų metų skelbimo tvarkos“ 1 straipsniu,

*atsižvelgdamas* į istorinės, politinės, sociokultūrinės atminties išsaugojimo svarbą ir valstybei svarbių įvykių, asmenybių, sukakčių atmintinius minėjimus 2024 metais;

*įvertindamas* tai, kad 2004 m. Lietuva įstojo į Europos Sąjungą ir Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją (NATO), ir tai yra vienas pamatinių valstybės saugumo ir klestėjimo garantų, primenantis visuomenei apie fundamentalų lūžį geopolitikos bei saugumo srityse, Lietuvai tapus visaverte tarptautinių struktūrų, formuojančių šiuolaikinio pasaulio kontūrus ir atsakingų už jų stabilumą, dalimi;

*primindamas*, kad 1924 m. rugpjūčio 23–25 d. Kaune pirmą kartą buvo surengta Lietuvos Dainų šventė (tuo metu – Dainų diena), ir pabrėždamas, kad ši šventė yra svarbi Lietuvos kultūrinės tapatybės dalis, pasižymi išskirtinėmis išraiškos formomis, suburia įvairių sričių ir kartų meno kolektyvus, ugdo visuomenės kūrybines galias, užtikrina tradicijų išsaugojimą ir tęstinumą, taip pat primindamas, kad Dainų ir šokių šventė yra įrašyta į Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Reprezentatyvųjų žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą;

*atsižvelgdamas* į tai, kad 2023 m. minimos Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro, Lietuvos diplomatinės tarnybos vadovo Stasio Lozoraičio vyresniojo (1898–1983) 125-osios gimimo metinės, 2024 m. – Lietuvos diplomatinio atstovo Vašingtone Stasio Lozoraičio jaunesniojo (1924–1994), reikšmingai prisidėjusio kuriant Lietuvos diplomatinę tarnybą egzilyje, turėjusią ypatingos svarbos Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimui ir valstybingumo išlikimui XX amžiuje, 100-osios gimimo metinės ir Lietuvos diplomatinio atstovo prie Šventojo Sosto Kazio Lozoraičio (1929–2007) 95-osios gimimo metinės; *siekdamas* pažymėti Lietuvos įstojimo į Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją ir Europos Sąjungą 20-metį, Lietuvos Dainų šventės 100-metį ir Lietuvos diplomatų Lozoraičių nuveiktų darbų svarbą, nutaria: [...]

*Paskelbti 2024 metus:*

- 1) NATO ir Europos Sąjungos metais;
- 2) Dainų šventės metais;
- 3) Diplomatus Lozoraičių metais. [...]

Be to Seimas 2023 m. lapkričio 16 d. priėmė rezoliuciją Nr. XIV-2270 „Dėl 2024 m. minimų Lietuvai svarbių įvykių ir asmenybių sukakčių“. Joje pažymima, kad Seimas,

*„atsižvelgdamas* į istorinės, politinės, sociokultūrinės atminties išsaugojimo svarbą ir 2024 metais minimas Lietuvos valstybei svarbių įvykių, asmenybių sukaktis ir kitas atmintinas datas;

*primindamas* tai, kad 1624 m. gimė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didysis etmonas Mykolas Kazimieras Pacas ir 2024 m. minimos jo 400-osios gimimo metinės;

*vertindamas* tai, kad 1724 m. gimė Prūsijos filosofas, klasikinės vokiečių filosofijos pradininkas, parašęs pratarinę Kristijono Gotlybo Milkau sudarytam „Lietuvių-vokiečių ir vokiečių-lietuvių kalbų žodynui“, Imanuelis Kantas ir 2024 m. minimos jo 300-osios gimimo metinės;

*atkreipdamas* dėmesį į tai, kad 1874 m. gimė žymus visuomenės veikėjas, publicistas, leidėjas Antanas Macijauskas ir 2024 m. minimos jo 150-osios gimimo metinės;

*primindamas* tai, kad 1889 m. gimė Lietuvos karininkas, kapitonas, nepriklausomybės kovų dalyvis Teodoras Balnas ir 2024 m. minimos jo 135-osios gimimo metinės;

*atmindamas* tai, kad 1894 m. gimė Vilniaus universiteto bibliotekininkė, 1966 m. kovo 15 d. pirmoji pripažinta Pasaulio tautų teisulė iš Lietuvos Ona Šimaitė ir 2024 m. minimos jos 130-osios gimimo metinės;

*primindamas* tai, kad 1904 m. gimė Lietuvos laisvės gynėjų sąjungos įkūrėjas Petras Paulaitis ir 2024 m. minimos jo 120-osios gimimo metinės;

*pažymėdamas* tai, kad 1909 m. gimė Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaracijos signataras Jonas Žemaitis-Vytautas ir 2024 m. minimos jo 115-osios gimimo bei 70-osios mirties metinės;

*primindamas* tai, kad 1914 m. gimė Lietuvos katalikų kunigas, disidentas, „Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos“ bendradarbis Vincentas Vėlavičius, Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos narys Povilas Morkūnas-Rimantas ir 2024 m. minimos jų 110-osios gimimo metinės;

*akcentuodamas* tai, kad 1919 m. gimė Lietuvos katalikų kunigas, disidentas, pagrindinio leidinio „Aušra“ ir „Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos“ bendradarbis Pranas Račiūnas ir 2024 m. minimos jo 105-osios gimimo metinės;

*įvertindamas* tai, kad 1924 m. gimė aktorius, režisierius Donatas Banionis, Lietuvos sportininkai pirmą kartą dalyvavo VIII Paryžiaus olimpinėse žaidynėse, buvo įsteigta Žemės ūkio akademija, buvo baigta architekto, skulptoriaus Antano Vivulskio suprojektuotos Šiluvos Švč. Mergelės Marijos Apsireiškimo koplyčios statyba ir 2024 m. sukanka 100 metų nuo šių įvykių;

*pažymėdamas* tai, kad 1944 m. Povilas Plechavičius įkūrė Vietinę rinktinę, Lietuvoje prasidėjo partizaninis karas, didelio masto gin-

kluotas pasipriešinimas sovietų okupaciniam režimui, buvo likviduoti ilgiausiai Lietuvoje veikę Kauno ir Šiaulių getai ir 2024 m. sukanka 80 metų nuo šių įvykių;

*prisimindamas* tai, kad 1949 m. vadovaujantis Sovietų Sąjungos aukščiausiosios vadovybės nutarimais buvo vykdomi Lietuvos gyventojų trėmimai, operacija „Bangų mūša“, per kurią į atokias Sovietų Sąjungos vietas ištremta daugiau kaip 30 tūkstančių žmonių, ir 2024 m. sukanka 75 metai nuo šių trėmčių;

*prisimindamas* tai, kad 1954 m. Kengyro lageryje įvyko politinių kalinių sukilimas ir 2024 m. sukanka 70 metų nuo šio sukilimo;

*vertindamas* tai, kad 1989 m. kovo 16 d. buvo įregistruotas Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis, o minint nusikalstamo Molotovo–Ribentropo pakto ir jo slaptųjų protokolų pasirašymo 50-ąsias metines, 1989 m. rugpjūčio 23 d. surengtas Baltijos kelias ir 2024 m. sukanka 35 metai nuo šių įvykių;

*akcentuodamas* tai, kad 1994 m. buvo pasirašyta dvišalė Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos draugiškų santykių ir gero kaimyninio bendradarbiavimo sutartis ir 2024 m. sukanka 30 metų nuo šios sutarties pasirašymo,

*kviečia* 2024 metais minėti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikų Pacų, Imanuelio Kanto, Antano Macijausko, Teodoro Balno, Onos Šimaitės, Petro Paulaičio, Jono Žemaičio-Vytauto, Vincento Vėlavičiaus, Povilo Morkūno-Rimanto, Prano Račiūno, Donato Banionio, Lietuvos olimpinio judėjimo, Žemės ūkio akademijos ir žemės reformos, Antano Vivulskio, Vietinės rinktinės, Partizaninio karo, Kauno ir Šiaulių getų likvidavimo, Tremties, Kengyro sukilimo, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio, Baltijos kelio, Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos draugiškų santykių ir gero kaimyninio bendradarbiavimo sutarties metus;

*siūlo* Lietuvos Respublikos Vyriausybei sudaryti tarpžinybines komisijas 2024 metais minimų sukakčių minėjimo programoms parengti, įtraukiant į jas Lietuvos Respublikos valstybės institucijas, savivaldybes, bendruomenes, visuomenines organizacijas, asociacijas ir piliečius. [...].“

*Tekstas parengtas pagal Lietuvos Respublikos Seimo informaciją*